

Şimdilik bizi ilgilendiren sorun, bir yandan bu tip sanat oluşumları tezgâhlanıp bir yandan defteri dürülürken bunların ekonomik olarak geri kalmış ülkelerdeki yansıma, etki ve yarattığı karmaşıklığıdır.

Ondokuzuncu yüzyılda Batıda yapılmaya başlanmış olan makinelerin çocuğu sayılan 'Kübizm' akımı yüzeysel fakat yoğun bir biçimde, çoğunlukla yayın yoluyla Türkiye'ye yansıyınca öksüz kalmış ve çıktığı kaynaklar unutulmuş, makineyi sevmiyen, romantik bir folklor akımına dönüşmüştür. Op-art (Optik sanat) akımı batıda devrini yaşarken Türkiye'de bir iki sanatçının buna ayak uydurmaya çalıştığı dönem içinde bu akım sona ermiş, moda dönüşmüş ve ülkemize konfeksiyon olarak girmiştir.

Başka bir alanda "Love Story" filmi kitle araçları yoluyla önden müziğini pazarlamış, alıcısını yaratmış ve ondan sonra düzene'lerle sinemalarda oynayan bu kepaze film epeyce seyirci toplamıştır. O filmde çok daha güçlü ve çok daha insancıl olan Lütfü Akad'ın "Vesikalı Yarım" adlı aşk filmi sessizce kaybolup gitmiştir. Sinemanın kendisi bir kitle sanatı olmakla beraber, bu film batının bizde kurduğu pazar ve önyargılarla çekişmemiş, kendi eleştiri düzeni ve diğer kitle araçlarından destek göremeyince erozyona uğramıştır. Zamanı gelince, bunun gibi daha birçok örnek sıralanabilir.

Şuna işaret etmek zorundayız ki insan ve kitle beğenisinin koşullandırılması, eğer maskesini biraz aralayabilirsek, "Kitle araçları despotizmi" olarak dünyada çok ufak bir azınlığın elindedir ve bunun etkilerinden sıyrılmak zordur.

Bugün için asgari sosyal hizmetlerin varmadığı köylere transistörlüden sonra televizyon uzanacaktır anlaşılır. Hem de makine veya mekanizma ile ilgili her türlü ihtiyacı aşarak. Henüz bozulmamış ve geniş bir insan kümesi bu yoldan soylu işler görecektir? Yoksa, bir pazarlama unsuru olarak mı kullanılacaktır?

Ülkemizin aydınları ve sanatçıları için şimdilik dergi, galeri, dernek gibi kısıtlı ortamlarda alış veriş içinde olmak yararlı olabilir. Bu yoldan ortak noktalar ve dayanışma da artabilir. Ancak bugünkü durum, yakın gelecek için fazla dağınık ve yetersizdir. Kısır kişisel çekişmeler, detayda kalan yakıştırmalar, dil ve kavram kargaşalığı, sorunların ve çelişkilerin sıraya konamaması sanatçının halktan kopmasını kolaylaştırmaktadır.

Bu karışıklık yüzünden diğer ülkelerin özlü sanatçılarıyla da ilişki kurmak zorlaşmaktadır. Kitle araçları ve konsolosluklar yoluyla ülkemize aktarılan sanat olayları sanatçıların özlü karşı çıkma nedenlerinden soyutlanıp, şıklaştırılarak, biçimsel birer olgu olarak sunulmaktadır. Bu sanat olaylarına doğru yorumlar getirmek yine bizim aydınlara düşmektedir.

Halkın bakış açısına yaklaşabilmiş ve onun yoksul bırakılmasına ve istismarına açık yüreklilikle karşı çıkan aydın ve sanatçıların hangi ortak noktalarda birleştiklerini ve nerelerde ayrıl-

İKİ ŞİİR İKİ DÜNYA

ahmet inam

Bir kitap olarak düşündüğüm oldukça uzun bu çalışmamı parça parça yayınlayacağım için, okuyucuya bütünlüklü bir yarar sağlayacağına inandığım "giriş" bölümünü yazmış bulunuyorum.

GİRİŞ

Eldeki çalışmanın çok yönlü amacı var.

Bizde metin eleştirisi sorunu **Yordam** dergisi dışında yeterince kurcalanmış değil. Kuramını 1969-70 yılları arasında **Soyut** ve **Yordam** dergilerinde yaptığım çalışmaların oldukça geniş planda uygulama denemesine girişeceğim bu incelemede. Böylece "metin eleştirisi" sorununa uygulamayla bir yanıt aramış olacağım.

Karşılaştırmalı inceleme, eleştiri geleneği de gelişmemiş bizde. Bu açıdan, eleştirmemizde karşılaştırma kavramını eldeki çalışmayla biraz somutlamak istiyorum.

Diğer yandan, Türk edebiyatının bugünkü ortamı için ele aldığımız şairlerin tarihsel çizgilerini saptamaya uğraşarak, iki şairle görünür olan edebiyat ve kültür sorunlarını ortaya çıkarmak, bunlara yanıt aramak amacındayım.

Bu çalışmamın bir bölümünde eldeki iki şair açısından, Türk edebiyatına yansımış yanlarıyla, Türk kültürünün "bireyleri yaratma" özelliğinin bir irdelemesinin yapıldığı görülecek.

Yazımı dört ana bölüme ayırdım. Önce şair-

dıklarını daha açık bir biçimde ortaya koymaları gerekir. Ortak noktalar belirlendiği zaman özlü ve toplu çıkışların yapay sanat etkilerini aşarak, yarının koşulları içinde daha özlü, etkili ve devrimci olacağına inanmaktayım.